

בס"ד. ז' חשוון השנה תהא שנת פסקי בעל התניא.

מענה לעלון (פאשקוויל) "הידעת"

מאת אליהו הומינר

בעלון (פאשקוויל) שנתפרסם לאחרונה בשם "הידעת" שאלו הכותבים ארבעים קושיות, שכמו שיבואר להלן הקושיות (= "עובדות") שלהם מלאות שקרים.

הסיבה שגרמה להוצאת פאשקוויל זה היא, שעכשיו יצא "קול קורא" מפורש משש עשרה רבני חב"ד חשובים, שאין לנו "רשות הרבים" בעיירות שלנו, ומצוה לדעת הרבי לתקן עירובין בפרסום במקום שעושים את העירובין באופן כשר לכתחילה, ויש "וועד" אחראי שבדק את העירוב ומתקנים אותו מיד כשנשבר. וה"קול קורא" לא התייחס כלל וכלל בנוגע לשכונת קראון הייטס, אלא דיבר באופן כללי, לבאר שיטת הרבי ותורתנו הקדושה במצות עירוב. והמחרחרי ריב אינם יכולין לסבול את זה, כי עיקר ההתנגדות שלהם אינה קשורה לדעת הרבי ולתורתנו הקדושה, אלא מלחמה, כביכול, נגד ה"מודרנים" שבינינו.

ופלאי פלאים, שהרי ה"רבנים" הרפורמים הם אלו שרצו לבטל מצות עירובין! וכיון שאין להמחרחרי ריב טענות אמיתיות, לכן כתבו פאשקוויל מלא שקרים ושטויות, וכוונתם לזרוק חול בעיניים של אלו שאינם בתוך הסוגיה, והפאשקוויל הנ"ל הוא בלי חתימה, כך שהרבנים שחתמו על ה"קול קורא" בעד עירובין לא יוכלו לפרוך את הדברי הבל ושקר שלהם ברבים ולבייש אותם.

וכן המחרחרי ריב הנ"ל מפחדים שרבני שכונתינו ישנו את דעתם ויתמכו בעירוב, כי הרי התנגדותם בנוי' על השמועה מהריל"ג. ובגלל זה הם כותבים כאילו המדובר כאן הוא בנוגע לקראון הייטס, כדי לשפוך שמן על המדורה ולגרם למחלוקת.

ולכן, בשורותי דלהלן אין כוונתי, חס ושלום, לדבר ולכתוב נגד רבני השכונה ועל העירוב בקראון הייטס, כי זה לא נוגע לגוף הדבר. כל הנידון כאן הוא ללבן את שיטת כ"ק אדמו"ר ותורתנו הקדושה, ותו לא.

וכמו שאביא לקמן אי אפשר לסמוך על שמועה זו, ובפרט ששמועה זו של הרב גרונער היא בסתירה למכתבי הק' של הרבי והשולחן ערוך. ורואים במפורש שכל ההתנגדות של הרבנים נגד העירוב בנוי' על השמועה הזאת.

ואני מתחיל את דברי בצטטי את מה שחבר הבית דין צדק דשכונת קראון הייטס, הרב אברהם אדבא שליט"א אמר בראיון לעיתון "כפר חב"ד" רק להראות שגם לשיטתו אין אף אחד מחלל שבת ח"ו, ושוב איני הולך להתחייס למה שכותבים בנוגע לעירוב בקראון הייטס. וז"ל הרב אדבא: "עוד דוגמה – בשנים האחרונות התעורר כאן בקראון הייטס נושא העירוב והיו שפנו לבד"ץ שלנו בבקשה להיכנס לעניין להתיר זאת, אבל שללנו זאת מכל וכל, בעיקר על פי עדות נאמנה של

הרב גרונר שהרבי אמר במפורש שלא לתקן כאן עירובין."

ופוק חזי, שאלו שטוענים שלוחמים בשביל כבוד הרבי, קוראים לעשרות אלפי יהודים המטלטלים בעיירות שיש בהם עירוב בשם "מחללי שבת"! (וגם קראו לעשרות אלפי יהודים בבורו פארק שהם מחללי שבת ר"ל, כולל הגה"צ רב פישל הערשקאוויטש זצ"ל, שהיה מטלטל בבורו פארק, שהרבי בעצמו סמך על הפסק שלו לגבי הליכה לערכאות, שמפרסמי הפשקוויל כותבים שבדקו העירוב בבורו פארק ומצאו 25 פסולים!). גם ידוע שאביו של הרב ברוין שליט"א, הגה"ח הרב חיים אליעזר ברוין ז"ל היה מטלטל בפרהסיא בעירוב של בורו פארק. ומפורסם שהרב העללער שליט"א בעצמו הורה שמותר לטלטל שם.

וגם ידוע איך שהרבי צעק נגד "פאשקווילין". אז הקורא הנכבד יבחר איזה צד לוחם נגד הרבי, ר"ל.

* * *

להלן תשובותי על "שאלותיהם":

הידעת שבשנת תר"ו בפגישת הריפורם בברסליו החליטו לבטל מצוות עירוב חצרות ר"ל? הידעת שרב אחד נתן שיעור, והכריז שכל הרחובות הם רשות הרבים ומי שמטלטל בעירוב הוא מחלל שבת בפרהסיא. וכשדברתי איתו אמר שאכן לדעת דברי אדה"צ והצ"צ אין לנו רשות הרבים, אלא שלדעתו הרב משה פיינשטיין זצ"ל נחשב כ"בתראי", ר"ל, לגבי אדה"צ והצ"צ, ובפרט שהר' אהרן קוטלר הסכים אתו!

הידעת שרוב ההתנגדות לעירוב בא מאלו שהתקרבו לחב"ד מבריסק, ומביאים את שיטת בריסק נגד כל עירובין הן הגדולים והן הקטנים ומנסים לדחוף את זה לשיטת חב"ד. ומזכיר לי סיפור מדודי זקני הגה"ח הרב מנדל פוטערפאס ע"ה, שאמר לאחד המקורבים מבריסק לחב"ד "וויפל חסידות דו וועסט לערנען, וועסטו בלייבן א בריסקער"!

וכפי שאוכיח לקמן שדרכם הוא דרך שמגיע מהר' אהרן קוטלר, ומנסים להכניס את זה לשיטה של חב"ד ר"ל.

והנה דוגמא קטנה שמראה שכל דבריהם שקרים וסילופים, שהביאו (בפאשקוויל "הידעת" הנ"ל סעיף לג) דברי הגה"ח הרב יחזקאל ראטה שכתב נגד העירוב בבורו פארק שרוב הרבנים הם נגד, ושכחו לספר, שאחר שהרב ראטה עיין בזה שינה את דעתו וכתב פסק ברור לחזק את העירוב בבורו פארק, וגם הרב מנשה קליין זצ"ל, הנה בהתחלה כתב שברוקלין זה רשות הרבים, ואחר עיון רב שינה את דעתו מן הקצה אל הקצה.

* * *

אנסה כאן לכתוב מאוד בקיצור איך זה דברי הבל לומר שהרבי היה נגד עירובין ח"ו, וגם

אענה על כל הטענות של המחררי ריב, אחת לאחת. וכפשוט, מי שרוצה ביאור בארוכה יכול לעיין בקובץ "הערות וביאורים" אהלי תורה גליון א'קצט (ג' תמוז תשפ"א) עמוד 126 ואילך.

הידעת שהרב מאשקאוויטש שאל את הרבי מהו דעתו בנוגע לעירובין? והרבי ענה לו בציטוט כו"כ מראה מקומות, ואצטט כאן בקיצור קטעים מהספרים שהרבי ציין אליהם:

שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן צט

"וא"כ כל בר דעת ישפוט בשכלו שא"א בשום אופן לקהל ישראל לשמור את כל בני ביתם קטנים כאלו וגם לא נשותיהם וחלושי דעת לשמרם בכל יום השבת מבלי להוציא מפתח ביתו החוצה דברים קטנים ומטפחת וקטנים ופתם בידם, וכמה צער ודוחק יסבלו הגדולים הנזהרים ובפרט בענין תפלה בבהכ"נ ביום ש"ק בהבאת הסידורים להתפלל מתוכו וטליתים וכדומה עט"ז סי' שמ"ו סק"ו, א"כ השכל הפשוט גוזר שראוי ומחוייב לתקן החצרים והמבואות בעירוב המתיר טלטול:"

שו"ת הרא"ש כלל כא סימן ח

"תשובה על שלא רצה לשוב מאולתו מענין העירוב. אתה רבי יעקב ברבי משה דבאלינסיא כבר כתבתי לך על ענין העירוב שנהגו בכל גליות ישראל להתיר מבואותיהם המפולשין בין הכותים בצורת פתח ואתה אסרת אותו לקהל פרייריש. וכתבת לי ראיותיך ואני הודעתך שאין בהם ממש. והזהרתך שתחזור בך ותאמר לקהל שיתקנו מבואותיהם כאשר הורגלו עפ"י גדוליהם והנה הוגד לי שאתה עומד במרדך ואתה מכשיל את הרבים בחלול שבת. לכן אני גוזר עליך אחר שינתן לך כתב זה בעדים שתתקן המבואות המפולשין לרשות הרבים של כותים בצורת פתח תוך שבועיים אחר שתראה כתב זה, ואם לא תתקן המבואות כאשר כתבתי אני מנדה אותך. ואם היית בימי הסנהדרין היו ממיתין אותך כי אתה בא לעקור תלמוד שסידר רב אשי ולחלוק על כל הגדולים שהיו עד היום הזה אותם שמתו ז"ל ואת אשר המה חיים עד הנה. לכן חזור בך ואל תטוש תורת משה רבינו ע"ה. נאם אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל"

שו"ת הרא"ש כלל כא סימן ט

"שלומך יהי נצח החכם רבי יעקב ס"ט בר יצחק ט"ע. הכתב ששלחתי לאותו חסר מוח ואתה ואחר תנוס לו ואם לא יחזור בו אני מתרה בך ואת כל הקהל שינהגו בו נידוי באותו המשוגע יעקב בר משה וירחיקוהו ויבדילוהו מעדת ישראל. כל דבר זה צריך חיזוק שלא יבא כל שוטה חסר דעת לבטל תורת מרע"ה. ואם יעמוד במרדו ולא ינהוג דין מנודה בעצמו אני גוזר עליו במצות אדונינו המלך יר"ה שיתן אלף זוז למושל העיר. ואני גוזר עליך ר"י =רבי יעקב= שתמסור כתבי זה למושל העיר שיגבה ממנו קנס הנזכר. ואם כל זה לא יועיל גוזרני עליך שתודיעני הכל. ומצוה לנדותו בכל הקהלות ספרד וגם ידונו אותו למות בדין זקן ממרה, כי אנו חייבין למסור נפשותינו על תורת האלהים ולבער עושה הרעה מקרבינו. ואתה שלום וכל אשר לך שלום כנפש דורש שלומך וטובתך אשר בן ה"ר יחיאל זצ"ל."

שו"ת תשב"ץ חלק ב סימן לז

"האחד עשר אם יש חשש עבירה בתקוני מבואו' [לת"ח]. ח"ו. אבל הזריז בזה ה"ז משובח אדרבה הם תמהים בגמרא על מי שאפשר לו לתקן ואינו מתקן דאמר' בפ' הדר (ס"ח ע"א) א"ל רבא בר חנן לאביי מבואה דדיירין בה תרי גברי רברבי כרבנן לא ליהוי ליה לא עירוב ולא שתוף. א"ל מאי אעבוד מר לאו ארחיה אנא טרידנא בגרסאי אינהו לא משגחי ונראה מכאן שאלמלא טרדת הגרסא דרך ת"ח הוא לתקן ומי שלבו נוקפו בזה הדיוטות גמורה היא או מינות נזרקה בו. וזכות גדולה היא למתקן (ובפ"ק) [ובפ"ב] דביצ' (ט"ז ע"ב) גבי מערבין עירובי חצרו' בי"ט ואמר' התם במאן דאורי לאיסורא הויא הוראה לקלקולא משום דמתקלקלי בה רבים ובאים לטלטל בלא עירוב:"

ובשו"ת 'בית אב תנינא' (קונטרס כרם אב סי' א סוף אות כד) כתב:

"...וכ"ש הוא דאין לנו להחמיר ח"ו שלא לתקן עירובין מצד יראת שמים בסברות בדויות וכוזבות, לומר דזה יגרום זילותא לקדושת שבת, ושמא יטלטלו דברים המוקצים וכדומה. ונאמנים דברי התשב"ץ שאמר כי אם אינו הדיוט הנה מינות נזרקה בו כי הוא חולק על התלמוד והפוסקים המתירים סתמא ולא חשו להני סברות בדויות".

כל אלו הם המקורות שהרבי ציין אליהם בהמענה להרב מאשקאוויטש.

ויש להוסיף גם מה שאמר הרבי בעת ביקור הרבנים הראשיים בארה"ק, הגר"א שפירא והגר"מ אליהו, כ"ז אדר שני תשמ"ו, כשדובר אודות עירובין בזמנינו באה"ק ובחו"ל: "ישנם הרבה מערערים על העירובין, אבל בפשטות על פי הש"ס זה מצוה, וצריך לברך על זה בשם וכו' וכו', ומה שרואים בפשטות שעל ידי זה נזהרים כמה וכמה מענינים חמורים" (העתקתי הדברים מלה במלה מסרט ההקלטה, וברשימת המוגה נשמט כל מה שדובר בענין עירובין – ראה 'תורת מנחם' תשמ"ו ח"ב ריש עמ' 850 בחצאי ריבוע).

הידעת שהרבי עודד הרבה עירובין שנעשו בפרסום, ואלו הן (הידועים לנו, ובודאי יש עוד), העירוב במיאמי, בקווינס, בכפ"ח, במושב בר גוריא, בבעווערלי הילס קאליפורניא, בבני ברק. וגם נתן השתתפות כספית עבורם. וכדאי לציין, שהעירוב בבני ברק נחשב – לדעת אלו שלוחמים נגד עירובין בעיירות – כהעירוב הכי פסול, כי בני ברק הוא חלק מ"גוש דן" שגרים שם כמעט מליון וחצי אנשים, ובשטח הזה הפרוץ מרובה על העומד.

אז פשוט לכל אחד, שאי אפשר לומר שהרבי התנגד לעשיית עירובין בפרסום ח"ו! אלא זה כמו שהרבנים החשובים שחתמו על ה"קול קורא" בעד עירובין בעיירות הסבירו, שרק במקום שלא היה אפשר לעשות העירוב כשר לכתחילה מחמת אי-אישור מן המדינה, רק שם אמר הרבי שצריך לעשות העירוב בלי פרסום, כי כך מצילים את אלו שמטלטלין בשוגג או אפילו במזיד ר"ל. וכך לא יגרמו ששומרי תורה ומצוות יטלטלו בעירוב שאינו כשר לכתחילה. משא"כ בעירוב הכשר לכתחילה, ויש עליו השגחה וכו' וכו'.

ועכשיו לדברי המסלפים ומחרחרי ריב בעלון-פשקוויל "הידעת" שלהם. להלן אצטט כל סעיף שלהם – ושוברו בצידו:

שאלתם: הידעת ש...: "א. שהרבי רש"ב כתב כבר בשנת תרס"ט - לפני למעלה ממאה שנה - שהחלטנו באסיפת הרבנים שלא לבקש מהממשלה אישור לעשיית עירוב מחמת החסרונות בדבר - שיטלטלו גם מטריות, וגם שעי"ז ישתכח לגמרי איסור הוצאה בשבת?"

תשובתי: דוגמה טובה מאוד לסגנון של המסלפים, כי זה היה ההוה-אמינא של חסידי אדמו"ר הרש"ב, אבל למסקנא הרי "כ"ק אדמו"ר מהורש"ב רשם לעצמו להציע על ענין העירובין. וז"ל (אג"ק שלו ע' תקיז): "להתיר לעשות עירובין בכל עיר". ובאמת רציתי ללמד זכות עליהם, שלא ראו את המכתב הזה, אבל אי אפשר לומר כן – כי הרי אפילו במכתב הראשון יש הערה של המו"ל, וז"ל: "לפועל רשם רבינו הצעה זו לקמן ס' רנז סעיף 25".

שאלתם: הידעת ש...: "ב. שהרבי הרש"ב לא טילטל בעירוב בעיירה הקטנה ליובאוויטש. וגם מפורסם בשמו שאמר: "א עירוב איז נישט פאר טראגען"?

תשובתי: סתם שקרים, שאף פעם לא שמעו אפילו בשמועות, ולא רק זאת אלא אינו מוכח שהיה עירוב בליובאוויטש, והרי רואים להדיא ממכתב שהם ציטטו עכשיו בעצמם שלא היה אישור מהממשלה לתקן עירוב! והרבי רש"ב היה צריך לבקש על זאת מהממשלה.

שאלתם: הידעת ש...: ג. שכשהרבי שמע ביחידות שאנ"ש בירושלים נמנעים מלטלטל בעירוב שנעשה בהכשר הבד"ץ של ירושלים (העדה החרדית) היה שבע רצון?

ד. שלא מצא חן בעיני הרבי כששמע באותה יחידות שתלמידי ישיבות-הערב מטלטלים בעירוב הנ"ל בירושלים?

תשובתי: יחידות זה מובאת בגליון "התקשרות", ושם כתב הרב נפתלי רוט שאמר **שבדרך כלל** אנ"ש נמנעים מלטלטל בשבת (פני הרבי הראו שביעות-רצון) ושומר על התלמידי ישיבת ערב שבדרך כלל כן מטלטלים בשבת (והרב רוט אמר אחרי זה שכנראה לא מצאו הדברים חן בעיני הרבי [= שמטלטלים]). ולהעיר שכל זה הוא רק שמועה, אבל לכאורה יש מזה רק ראייה שהרבי ידע שתלמידי ישיבת-ערב היו מטלטלים, ולא אמר שום דבר נגד זה, רק הרב רוט ש"כנראה לא מצאו הדברים חן בעיני הרבי". כי אם הרבי באמת היה נגד זה שטלטלו שם, היה אומר כן בפירוש.

שאלתם: הידעת ש...: ה. שהרבי כתב במכתב לאחד הרבנים, בקשר לרצונו לעשות עירוב בנוא יארק, ש"יש לעשות מבלי כל פרסום ועל ידי זה יסורו כמה חששות?

ו. שבמכתב אחר כתב הרבי ש"ברור לדעתי מוחלטת ותקיפה – שאין להדפיס, וגם לא לפרסם באופן אחר, שגמר הענין ותיקון העירוב"?

ז. שהרבי הוסיף לכתוב "שעלול פרסום הדבר" שיש עירוב "להביא אותם עד לפירצות כו", ולאחרי הפרסום יהיה הענין בגדר [של מעוות] "לא יוכל לתקון אפילו באם ירצה"?

תשובתי: 1) על יסוד דברי רבנו בשאר מקומות (שהבאתי לעיל) ברור הדבר כשמש שלא ללמד על הכלל כולו יצא בהוראה זו, וכדמוכח מזה שלגבי מקומות אחרים כתב רבנו בפירוש שמצוה רבה היא לתקן עירוב בעיירות, וגם נתן השתתפות כספית עבורם (כמו שכתבתי לעיל).

2) כל אלו הם חלק קטן מהכתבים של הרבי בנוגע להעירוב במנהטן, ושם מבאר שהעירוב לא היה כשר לכתחילה, והמחררי ריב "שכחו" לצטט זה.

שאלתם: הידעת ש...: ח. שהרבי כתב שמכמה טעמים יש חשש שע"י העירוב יצא שכרו בהפסדו?

ט. שהרבי כתב בנוגע לעירוב, "שבדורנו זה על אחת כמה וכמה" יש חשש שתשתכח איסור הוצאה?

תשובתי: זה היה במענה להגה"ח הרב גבריאל צינער, וכתוב שם מפורש שרק אם העירוב אינו נעשה "על פי וגם רצון חכמים" אז יש חשש שיצא שכרו בהפסדו.

שאלתם: הידעת ש...: י. שהרבי כתב ש"מפורסמת דעתי" בנוגע לעירוב "בדורנו זה", ש"איש או ארגון שמתחשבים אתו העושה עירוב ויודע שסוף סוף יתפרסם הדבר – הרי זה תקלה איומה"?

יא. שהרבי כתב ש"אין לעשות עירוב אלא בסודיות"?

יב. שהרבי כתב ש"אי אפשר שלא יארע שבת קודש אחד והעירוב פסול", "ולא תועיל שום הכרזה והודעה שהעירוב נפסל ואסור וכו' שיפסיקו להוציא"?

תשובתי: כל זה מענה אחד למלבורן, והסיפא מתרצת את הרישא, שהרבי חשש שהעירוב יהיה בגדר "פסיק רישא" שישבר ולא יהיה אפשר לתקן הואיל שלא היה אישור מהממשלה, וגם המענה הפרטי הזה נכתב על עירוב שלא היה כשר לכתחילה.

שאלתם: הידעת ש...: יג. שהרבי כתב בנוגע לעירוב בנוא יארק, שמוכרח בהחלט, שהעירוב, אם בכלל אפשר על פי דין, יהיה בתכלית הסודיות. והרבי המשיך: זאת אומרת שמטרת העירוב היא לא בשביל שיוכלו לטלטל את הטלית לבית הכנסת אלא להציל אלו שכבר עוברים ומטלטלים באיסור?

תשובתי: אכן זה היה על העירוב במנהטן שלא היה כשר לכתחילה, והואיל שמכתב זה נכתב שנים רבות אחרי שהעירוב כבר נעשה והיו הרבה שומרי תורה ומצוות שהיו מטלטלים, לכן לא רצה הרבי לכתוב שלדעתו אין העירוב כשר לכתחילה.

שאלתם: הידעת ש...: יד. שהרבי הוסיף לכתוב בנוגע לעירוב בנוא יורק, שגם "בהנחה ויחלט שיש להקים עירוב מבלי לפרסם על כך", לא נכון לדעתך" הגישה הגורסת " לפסוק לפי השיטות המקילות של חלק מהפוסקים בנוגע לתנאים האפשריים להקמת עירוב במקום?"

יז. שהרבי המשיך וכתב שלפי דעתו הקדושה לא רק שיש לעשות את העירוב בסודיות גמורה אלא גם שהדבר צריך להיעשות רק אם המקום הוא כזה שהוא לגמרי כשר לכך בהתאם להלכה.

תשובתי: גם זה סילוף, כי הרי הרבי אמר שלא לסמוך **על דעת יחידים**, ולא כתב על דעת **המקילים**. ופלאי פלאים, הרי הרבי כתב בפירוש בנוגע להעירוב במנהטן שלא היה כשר לכתחילה, שלא יברך, ועם כל זה כתב יישר חילי' זכות גדול שמזכה הרבים.

שאלתם: הידעת ש...: טו. שהרבי הוסיף לכתוב בנוגע לעירוב בנוא יארק, שהדברים אמורים "במיוחד למדינה זו שבה ישנה גישה חזקה למצוא היתרים ולעשות את ההלכה ל"נוחה יותר"?

תשובתי: גם זה היה במכתב הרבי בנוגע להעירוב במנהטן, שלא היה כשר לכתחילה. ופשוט שלסמוך על עירוב שעשוי כדבעי אינו נקרא "למצוא היתרים" ח"ו.

שאלתם: הידעת ש...: טז. שהרבי המשיך וכתב בנוגע לעירוב בנוא יארק – וציין שהיא "נקודה עקרונית בעמדתי" – ש"אין בכך שום הבעת עמדה בקשר למקום מסויים – כגון מנהטן במקרה שלנו – האם ניתן להקים בו עירוב על פי הלכה זהו נושא שנתון להחלטת הרשויות הרבניות שחקרו היטב את הפרטים הרלוונטים בהתאמה מלאה להלכות עירובין?

תשובתי: אכן כמו שהסברנו לעיל: הרבי לא רצה לדבר על פרטי העירוב הנ"ל במנהטן, שכבר כתב עליו שאינו כשר לכתחילה, כיון שהרבה יהודים שומרי תורה ומצות כבר היו מטלטלים בעירוב זה.

שאלתם: הידעת ש...: יח. שהרבי אמר ביחידות לכמה רבנים שכדאי להשתמט מעשיית עירוב בארצות הברית מכמה טעמים (נוספים על האמור לעיל).

תשובתי: פלאי פלאים הרי השמועה הזו נאמר בשמו של הרב הנדל ז"ל, והרי עכשיו פרסם הגה"ח הרב לוי קפלן, וז"ל:

"ועוד, שאלתי עכשיו את הגה"ח מוה"ר יוסף פייגלשטאק שליט"א, שהיה תלמיד מובהק של הרב הנדל ע"ה, האם שמע מהרב הנדל על מה שהרבי אמר לו בנוגע לעירובין? **ואמר ששמע מהרב הנדל שהרבי אמר לו שמצוה לעשות עירוב בכל מקום שיהיה כשר לכל הדעות.** והן הן הדברים שכתבתי במאמר שהרבי לא רצה שיסמכו על כל מיני קולות נגד שולחן

ערוך."

שאלתם: הידעת ש... יט. שכל רבני העיר בקראון הייטס התנגדו לעירוב כאן: הרב דווארקין ע"ה, הרב מארלאו ע"ה, הרב שוויי ע"ה, ויבדלח"ט הרב העלער שליט"א. וכן גם כעת - חברי הבד"צ: הרב אזדאבא שליט"א, והרב ברוין שליט"א?

תשובתי: אין שום הוכחות שהגה"ח הרב קלמן מארלאו ע"ה התנגד לעשיית עירוב כלל, אפילו לא בשמועות. ועל הגה"ח ר' הרב זלמן שמעון דווארקין ע"ה יש את הקול קורא, שכבר העיד הגה"ח הרב מנשה קליין זצ"ל שזה מזויף, וגם אין שם חתימה של הרב דווארקין. ועל רבני השכונה כבר כתבתי לעיל שאינני רוצה להיכנס לזה, ובפרט שהתנגדותם בנוי' על השמועה מהריל"ג ע"ה. ופשוט שאפילו לדעתם מי שמטלטל בעירוב זה אינו מחלל שבת ח"ו. וא"כ אינו נוגע לעניננו.

שאלתם: הידעת ש... כ. שהרבי כתב ש"לפי עניות דעתי, על הרבנים יודעים תנאי המקום – להחליט מה מכריע במקום פלוני – לעשות או לא?"

תשובתי: אכן ההחלטה בזה היא "על הרבנים היודעים תנאי המקום", לא על רבני העיר או ה"מרא דאתרא" וכו'. והכוונה בזה היא לידיעת תנאי המקום לגבי אפשרויות עשיית עירוב כשר לכתחילה ולהשגיח שהעירוב יהיה תמיד תחת השגחת דיינים מומחים וכו'.

וגם, הרי הבאנו לעיל את דברי הרא"ש נגד המרא דאתרא שלא רצה לעשות עירוב, ולדברי הרא"ש הללו ציין הרבי במענה לזה ששאלו אותו בנוגע להעירוב במנהטן שעשו אותו נגד דעת הגאון הרב משה פיינשטיין שהיה המרא דאתרא במנהטן.

שאלתם: הידעת ש... כא. שכמה תלמידי חכמים בקראון הייטס כתבו באריכות לפקפק על העירוב כאן שאינו כשר על פי דין?

תשובתי: אמת ויציב ונכון, וכבר הגבתי עליהם לפני כמה שנים ב"הערות וביאורים" וב"אור ישראל" (מונסי) כדרכה של תורה, ולא היה להם מה לענות על דברי.

שאלתם: הידעת ש... כב. שהרבי אמר ביחידות להרב הירשל חיטריק ע"ה, בתור יושב ראש ועד הקהל בשכונה, לא להרשות עירוב בשכונה?

תשובתי: השקרנים האלו גם לא יודעים איך לכתוב שמועה מזוייפת. הרי השמועה שנאמרה בשם נכדו, הרב מנדי חיטריק, היא, שהרבי ענה לו לעשות את העירוב בסודיות, ואם השמועה צודקת - למה אכן לא עשה הרב חיטריק אז עירוב בסודיות? זוהי הסיבה לשינוי השמועה - כדי שלא יהיה לך, הקורא הנעים, השאלה הפשוטה הנ"ל, שמכריחה ששמועה זו מוטעית היא. וחוף מזה, פלא גדולה למה ילדיו של הרב חיטריק אף פעם לא שמעו שמועה זאת.

שאלתם: הידעת ש... כג. שהרב יואל כהן ע"ה, החוזר הראשי של הרבי, כתב מכתב לתושבי השכונה על עירוב בשכונה ש"הרי זו פריצת גדר רח"ל בנוגע כל ההוראות של רבינו וכמו כן בנוגע כל ההוראות בתורתנו הקדושה?"

תשובתי: אחרי שהגה"ח הרב יואל הכהן כהן ז"ל הוציא את המכתב הנ"ל נסיתי לפנות אליו לדבר על זה, והבאתי לו את המאמר שלי (שאחרי זה הדפסתי ב"אור ישראל"). אחרי שהרב כהן ז"ל קרא את זה, הגעתי שוב לדבר אתו והוא אמר לי שנהנה ממה שכתבתי, אלא שהביאו לו מכתב מהרבי שבו כתוב שאפילו אם עושים עירוב כשר צריך להיות בסודיות. על זה עניתי לו שזה לא מכתב מקורי של הרבי אלא תרגום של ה"בית משיח" ממכתב אנגלי של הרבי שנעשה ע"י הרב ניסן מינדל ע"ה, שלא הוגה ע"י הרבי וכו'. אז אמר לי הרב כהן ז"ל: איני יודע מה להגיד לך. וזה היה דיבורינו.

וזאת להעיר, לאחרונה שמתי לב שהתרגום הזה של ה"בית משיח" מהמכתב באנגלית של הרב מינדל **חסר בו תיבה מאוד חשובה** שמשנה את הבנת כל המכתב:

בתרגום האנגלי של הרב מינדל כתוב: "I have in mind the precaution which **such an** eruv calls for under the best of circumstances, and certainly here and now", ואילו בתרגום של ה"בית משיח" כתוב: "הנני מתחשב בזהירות הנצרכת **להקמת עירוב** בנסיבות הטובות ביותר, ובפרט במצב ובמקום הנוכחי".

אז מובן לכל אחד שתיבת "**such an eruv**" ("כזה עירוב") משנה את הבנת המכתב מן הקצה אל הקצה, כי עכשיו הרי מפורש מדברי המכתב שהרבי מדבר רק על **עירוב כזה**, היינו עירוב שכבר כתב עליו הרבי להדיא כמה שנים לפני המכתב שלפנינו, שהעירוב אינו כשר לכתחילה ושלא יברך וכו'. ועל פי זה מובן למה חשש הרבי שלא יעשו אותו בפרסום.

שאלתם: הידעת ש...: כד. שהרב גראנער ע"ה, מזכירו של הרבי, כתב במכתב לתושבי השכונה ש"הרבי התנגד בכל התוקף נגד עשיית עירוב בשכונתנו" ו"כמה פעמים אמר שאין רשות למישהו לעשות עירוב כאן"?

כה. שהרב גראנער ע"ה גם כתב במכתב הנ"ל, שהרבי ענה לרבני מעלבורן שיתנגדו לעירוב שם בכל התוקף?

תשובתי: מחרחרי הריב הללו גורמים לנו לפגוע בכבודו של הרב גרונר ז"ל, שכבר נמצא בעולם האמת, ולכתוב, שקשה לסמוך על דברים שכתב בשנים האחרונות. וכידוע ומפורסם (ונתפרסם גם לאחרונה בהערות וביאורים אה"ת בנוגע לתפילת מנחה של הרבי בבית הדפוס בלשן), שלפעמים סיפר הרב גרונר ז"ל סיפור אודות ברבי באופן אחד, וכעבור כמה שנים כששאלו אותו עוד הפעם – סיפר אותו באופן שונה לגמרי!

גם, השמועה הזאת שאמר על קראון הייטס אמרה בפעם הראשונה כשהעירוב נבנה בקראון הייטס (לפני כחמש שנים), אף שכבר כמה שנים לפני זה היה מדובר הרבה על העירוב, ואף פעם לא פרסם הרב גרונר דבר זה בשם הרבי. [אגב, אין תח"י הספר "המזכיר", כדי לבדוק ב"יומנים" שלו כמ"פ אמר לו הרבי שאין רשות למישהו לעשות עירוב בק.ה.].

שאלתם: הידעת ש...: כו. שהמציאות בפועל היא, שמאז שנת ת"ש, כשהרבי הרי"צ הגיע

לכאן, ובמשך למעלה משבעים שנה לא היה עירוב בשכונה?

תשובתי: מה הקשר בדיוק? הרי לא היה אז אישור מהממשלה לבנות עירוב.

שאלתם: הידעת ש... כז. שכולם יודעים ומסכימים שהרבי לא הורה לעסקנים, רבנים וכו' שיעשו עירוב בשכונתו, אף שבודאי הי' בידו לעשות כן?

תשובתי: כבר כתבנו לעיל שלא היה אישור מהממשלה.

שאלתם: הידעת ש... כח. שכל גדולי הרבנים ז"ל, שדרו כאן בברוקלין במשך כל השנים לא העמידו עירוב?

תשובתי: שקר גמור! והרי זו פגיעה בכבודו של פוסק דורנו של החסידים, ה"ה הגה"צ מוה"ר פישל הערשקאוויטש זצ"ל שלא רק תמך בעירוב בווייליאמסבורג ובורו פארק אלא טלטל בפרהסיה ובדווקא. ולהעיר, כנ"ל, שהרבי בעצמו סמך על פסק דין שלו לפנות לערכאות בקשר לפרשת הספרים ודין נצח.

שאלתם: הידעת ש... כט. שבכסלו תשל"ט נתפרסמה אזהרה חמורה נגד "תיקון עירובין באיזו שכונה בניו יארק ובברוקלין בלי שום הוראת היתר כלל ואפילו אם יתקנו בה עירוב ג"כ אסור לטלטל בו בין גדולים ובין קטנים", וחתמו על זה גדולי הרבנים, ומהם הגרז"ש ע"ה דווארקין?

תשובתי: הרי הרב מנשה קליין כבר העיד שהיו הרבה זיופים בקול קורא הזה. וכבר כתבנו לעיל שאין שם חתימה של הגה"ח הרב זלמן שמעון דווארקין ע"ה, ופשוט לכל בר דעת שלא היה חותם על שטויות שהר' אהרן קטלר נגד הרבי.

שאלתם: הידעת ש... ל. שהרבה שלוחים קיבלו מענה מהרבי שלא לעשות עירוב רק בסוד, או שבכלל לא יעשו עירוב?

תשובתי: הרי כבר דברנו על העירוב במלבורן והמכתבים למנהטן ששם כתב הרבי לעשות העירוב בסודיות, ואין יותר מענות כאלו. ויש מענות לאלו שלא ליכנס בזה כי לא היו בקיאים בהלכות אלו.

שאלתם: הידעת ש... לא. שיש עוד הרבה מענות מהרבי שלא נתפרסמו בשלילת עשיית עירובין בדורנו?

תשובתי: טוב שמפרסי העלון "שאלתם: הידעת" מספרים לנו שיש להם תוכנית לזייף עוד תשובות בשם רבינו, ר"ל.

שאלתם: הידעת ש... לב. שהרב יונתן שטייף ע"ה, מגדולי הפוסקים בדור העבר בניו יארק, כתב שאם אין כל הרבנים מסכימים להעירוב לא יעשו עירוב.

תשובתי: עוד סילוף: להמסלפים הרי זה נכתב בנוגע להעירוב במנהטן, שמחמת אי-אישור

מהממשלה לא היו יכולים לעשותו באופן כשר לכתחילה, כמו שכתב רבנו באגרות קודש, ובגלל זה כתב הרב שטייף שהעדיפו לערב כל שכונה ושכונה לבד ולא כל העיר יחד. וזה מפורש בדברי הרב שטייף שכתב: "והנה מרוב האגרות שקבלנו מהגאונים שליט"א ראיתי שאין כולם מסכימים לדעה אתת לעשיית עירובין במנהטן ויש בדבריהם חששות שראוי ליתן לב עליהם ולעיין בהדברים." והמסלפים "שכחו" גם לצטט שהוא כותב בפירוש שאין לנו שום רשות הרבים במנהטן ובברוקלין אפילו אם אינן סומכין על רשות הרבים, כי אין לנו מבוי מפולש משער לשער ויש לנו מחיצת הבתים עומד מרובה על הפרוץ. וגם הרי הרבי תמך בעירוב שעשו במנהטן נגד דעתו של הרב משה פיינשטיין וציין לדברי הרא"ש שהבאנו לעיל.

וכן כתב ר' חיים עוזר בשעתו שבודאי יתיישב השואל עם רבני המקום להסכים להעירוב?

תשובתי: שוב סילוף בדברי ר' חיים עוזר בלי בושה. וז"ל ר' חיים עוזר: "והעצה היעוצה למעשה לתקן את הגשרים ע"י צורת הפתח ויכול לסמוך על צוה"פ של חוטי הטלגרף שעשויים כהלכה ואינם מן הצד כמש"כ רומעכ"ת ובודאי יתיישב כת"ר עם הרבנים הג' בעירו והננו מסכימים אתם להלכה". הרי שר' חיים עוזר אומר שבודאי יתיישב אתם ויסקימו אתם להלכה, היינו שהיה פשוט לרח"ע שרבני המקום יסקימו עמהם, וכפשוט צריך לעשות הכל בדרך כבוד ובדרכי נועם ובדרכי שלום, ולא כתב שאם הרבנים הנ"ל לא יסקימו אסור לערב. ואכן כעצת רח"ע עשו אלו שבנו את העירוב בקראון הייטס: ליותר מעשר שנים ניסו לשכנע את רבני המקום לתקן כאן עירוב ולא רצו לשמוע... וכפשוט, המחרחרי ריב "שכחו" להגיד שהרב חיים עוזר פסק שכל העיר פריז היא רשות היחיד מן התורה מחמת המחיצות עומד מרובה על הפרוץ, אף שיש בפריז פרצות הרבה יותר רחבות מט"ז אמה. והוא אמר שזהו **לכל הדיעות**.

שאלתם: הידעת ש...: לג. שהרב יחזקאל ראטה ע"ה מרבני נוא יארק, כתב שגילה ברבים

דעתו ש"אין לעשות עירוב בבורו פארק אלא בהסכמת רוב מנין ובנין רבני העיר"?

תשובתי: חוצפתם של כותבי "שאלתם: הידעת" הולכת וגודלת: הרי הרב ראטה כתב זאת בתחילה, כשגם חתם על הקול קורא נגד העירוב בבורו פארק, אבל אחר החקירה ודרישה כדרכה של תורה לא בוש והודה שזה לא כך, וכתב תשובה ארוכה איך שתומך בעירוב בבורו פארק, אף שרוב הרבנים מתנגדים להעירוב!! ולהעיר, שזו דוגמה טובה למה אין להביא ראיה מתלמידי חכמים גדולים שחשבו שזה רשות הרבים, כי הרבה תלמידי חכמים גדולים הנה בהשקפה ראשונה חשבו שזה רשות הרבים. גם הרב מנשה קליין אמר בתחלה שברוקלין היא רשות הרבים, ואחרי עיון רב מפורסם שהיה הלוחם הכי גדול בעד העירובין ושאלו לנו רשות הרבים.

שאלתם: הידעת ש...: לד. שהרבי מקלויזענבורג ז"ל כתב שלא לעשות עירוב אם יהיו רבנים

או מאנשי המקום המתנגדים לכך?

תשובתי: ושוב שקרים: הרי הקלויזענבורגער כתב שהוא מסופק אם שכירת רשות מועילה, ומי יכול להעיד יותר על זה מהדיין שלו, הגה"צ ר' פישל הערשקאוויטש זצ"ל שאמר שאין זו בעיה אם

רוב רבני המקום הם נגד העירוב, בגלל החוק של eminent domain ועוד סיבות. וגם כפשוט "שכחו" כדרכם לומר שהרבי מקלויזענבורג אמר שאין לנו רשות הרבים מכמה טעמים, ובעיקר מפני שאין לנו מבוי מפולש לרשות הרבים.

שאלתם: הידעת ש...: לה. שהרב וואזנער ע"ה כתב שאין לרבנים להכריע בריחוק מקום על העירוב, ורק על רבני המקום להכריע?

תשובתי: הרי כתב בפירוש שלא רוצה להכריע מריחוק מקום, לא שאסור להכריע, וכתב עוד טעם: בגלל שאולי יש עוד דברים שלא ראה, שהרי הוא לא עבר בשטח. ופלאי פלאים, הרי שלח את בנו לשיקאגו, ובנו עשה שם עירוב נגד רבני המקום, ותשובה זו נדפסה בתשובותיו של ה"שבט הלוי".

שאלתם: הידעת ש...: לו. שלפי רוב הפוסקים אם יש מבני הקהילה המתנגדים להעירוב אי אפשר לערב על כרחם, שכן אי אפשר לזכות להם הפת של העירוב נגד רצונם?

תשובתי: סתם שקרים. הרי לכל הפוסקים מותר לערב כך, ועל כל העירובין של הגדולי ישראל בדורות שעברו היו כאלו שהתנגדו להם, ועם כל זה טלטלו בהם, כמפורש בנימוקי אורח חיים מהמנחת אלעזר, עיין שם.

שאלתם: הידעת ש...: לז. שלפי הרבה פוסקים גם בדור העבר וגם בזמננו, ברוקלין כיום הוא רשות הרבים דאורייתא ולא מועיל עירוב?

תשובתי: מה לנו עם פוסקים אחרים נגד דברי אדה"צ והצ"צ והרבי, וכדברי הרבי בענין זה "ועיקר הוא אצלי אשר בכל מקום הנה אנא באתרי דרב אנא, הוא אאזמו"ר רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך" שלא כרב אחד שמוזכר לעיל, שטוען שהרב משה פיינשטיין ז"ל הוא "בתראי", ר"ל ובפרט שהר"א אהרון קטלר הסכים אתו!.

שאלתם: הידעת ש...: לח. שהרבי אמר בהתוועדות ברבים שאי אפשר ללמוד ממה שכתוב בשולחן ערוך שאין לנו רשות הרבים בזמן הזה, כי היום במציאות יש עיירות שיש בהם ששים רבוא בוקעים בו ובוודאי העיר הוא רשות הרבים מדאורייתא?

תשובתי: פלאי פלאים שמסלפים דברי הרבי בהשיחה, שהביא דוגמה שאם יש כל תנאי רשות הרבים בוודאי יש דין רשות הרבים, וזה פשוט, אבל בפועל אין לנו רשות הרבים כלל, כמו שאמר הרבי כו"כ פעמים, וגם אמר שיהיה לנו "רשות הרבים" אמיתי רק כשמשיח יבוא. ועוד, והוא העיקר, שבמכתבי הרבי להלכה למעשה בנוגע לעירובין כתב בפירוש שאין לנו רשות הרבים.

שאלתם: הידעת ש...: לט. שכמה מגדולי הרבנים בברוקלין מנו ומצאו 25 פסולים בעירוב בבארא פארק?

תשובתי: להד"ם! ופלאי פלאים להוציא לעז על אלפי יהודים חסידים ואנשי מעשה שמטלטלים בבורו פארק, כולל הגה"ח הרב גבריאל ציננער שליט"א והגה"צ הרב פישל הרשקוויטש זצ"ל,

והעירוב הוא תחת השגחת הגה"ח הרב חיים לייב כ"ץ שליט"א, והעירוב שם הוא בתכלית ההידור. וזה מראה את פניהם האמיתיים של המתנגדים לעירוב, שבאים מקליפה האמיתית. ולהעיר, שדברי שקרים כאלו לקחו ממשה יצחק ווייסמאן בעל המזייף של ה"קול קורא" שטוענים שחתם עליו הגה"ח ר' זלמן שמעון דווארקין. אבל גם צריכים להודות להמחררי ריב, שאין שום שינוי בין העירוב בבארא פארק להעירוב בקראון הייטס. ולהעיר, שהמחררי ריב טוענים שהם לוחמים בשביל כבוד רבני המקום, ועכשיו קוראים לאבא של הרב ברוין שליט"א מחלל שבת ח"ו. כי ידוע שאביו של הרב ברוין שליט"א, הגה"ח הרב חיים אליעזר ברוין ז"ל, היה מטלטל בפרהסיא בעירוב של בורא פארק.

שאלתם: הידעת ש... מ. שהרבה גדולי ישראל בדור העבר כתבו שהמטלטל באיזה עירוב בברוקלין הוא בגדר מחלל שבת בפרהסיא?

תשובתי: שוב תודה להמחררי ריב שמגלים את ה"אמת" של שיטתם, וכל אדם פשוט יכול לראות איזה צד זה שלוחם נגד הרבי ותורתנו הקדושה. ולגוף הדבר, זהו בעיקר שיטת הר' אהרן קטלר, ובחב"ד ידוע שכשהוא אומר שמאל - חסידים אומרים ימין. ואכמ"ל.